

Cauza C-39/21 PPU**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

26 ianuarie 2021

Instanța de trimitere:

De rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Țările de Jos)

Data deciziei de trimitere:

26 ianuarie 2021

Reclamant:

X

Pârât:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Obiectul procedurii principale

Procedura principală are drept obiect o acțiune a străinului X formulată împotriva menținerii custodiei publice în care a fost plasat.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Prin această cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE, instanța de trimitere dorește să se stabilească de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare „Curtea”) dacă instanța este obligată, în temeiul dreptului Uniunii, să revizuiască din oficiu legalitatea tuturor condițiilor de luare în custodie publică a străinilor. Această întrebare a fost deja adresată în decizia preliminară din 23 decembrie 2020 a celei mai înalte instanțe administrative din Țările de Jos, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Secția de contencios administrativ a Consiliului de Stat, Țările de Jos) (denumită în continuare „Secția”) (Cauza C-704/20). Cu toate acestea, instanța de trimitere consideră că această decizie de trimitere nu este completă. În opinia sa,

este important de știut, în special, dacă procedura neerlandeză de luare în custodie publică a străinilor, în care legalitatea luării în custodie publică a străinilor nu poate fi revizuită din oficiu, mai oferă o cale de atac eficientă în sensul articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

Întrebările preliminare

I Având în vedere articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene coroborat cu articolele 6 și 53 din cartă și în lumina articolului 15 alineatul (2) partea introductivă și litera (b) din Directiva privind returnarea, a articolului 9 alineatul (3) din Directiva privind primirea și a articolului 28 alineatul (4) din Regulamentul Dublin, statelor membre le este permis să organizeze procedura judiciară în care se poate contesta detenția străinilor impusă de autorități astfel încât judecătorului îi este interzis să examineze și să evalueze din oficiu toate aspectele legalității detenției și, în cazul constatării din oficiu că aceasta este ilegală, să pună capăt imediat acestei detenții ilegale și să dispună eliberarea imediată a străinului? În cazul în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene consideră că o astfel de reglementare națională este incompatibilă cu dreptul Uniunii, aceasta înseamnă de asemenea că, dacă străinul îi solicită judecătorului să fie pus în libertate, acest judecător este întotdeauna obligat să examineze și să evalueze din oficiu, în mod activ și aprofundat, toate faptele și elementele relevante pentru legalitatea detenției?

II Având în vedere articolul 24 alineatul (2) din cartă coroborat cu articolul 3 punctul 9 din Directiva privind returnarea, cu articolul 21 din Directiva privind primirea și cu articolul 6 din Regulamentul Dublin, răspunsul la prima întrebare este diferit dacă străinul deținut de autorități este minor?

III Din dreptul la o cale de atac eficientă, astfel cum este garantat la articolul 47 din cartă coroborat cu articolele 6 și 53 din cartă și în lumina articolului 15 alineatul (2) partea introductivă și litera (b) din Directiva privind returnarea, a articolului 9 alineatul (3) din Directiva privind primirea și a articolului 28 alineatul (4) din Regulamentul Dublin, reiese că, dacă străinul îi solicită retragerea măsurii de luare în custodie publice și punerea în libertate, judecătorul din orice instanță trebuie să furnizeze o motivare de fond solidă pentru orice decizie privind această solicitare, în cazul în care calea de atac este, de altfel, gestionată precum în acest stat membru? În cazul în care Curtea consideră că o practică judiciară națională în care este suficient ca judecătorul din a doua instanță, deci cea mai înaltă, să pronunțe o decizie fără nicio motivare de fond este incompatibilă cu dreptul Uniunii, având în vedere modul în care este organizată, de altfel, această cale de atac în respectivul stat membru, aceasta înseamnă că o astfel de competență pentru judecătorul care decide în a doua instanță, deci cea mai înaltă, cu privire la probleme de azil și la cauzele obișnuite privind străinii, trebuie considerată, de asemenea, incompatibilă cu dreptul Uniunii, având în vedere poziția vulnerabilă a străinului, interesul semnificativ în procedurile legate de

dreptul străinilor și constatarea că, spre deosebire toate celelalte proceduri administrative, în ceea ce privește protecția juridică, aceste proceduri prevăd pentru străin aceleași garanții procedurale limitate precum procedura de luare în custodie? Având în vedere articolul 24 alineatul (2) din cartă, răspunsul la aceste întrebări este diferit dacă străinul care contestă în justiție o decizie a autorităților cu privire la dreptul străinilor este minor?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolele 6, 24, 47, 52 și 53

Directiva 2008/115 (Directiva privind returnarea), articolele 3, 5 și 15

Directiva 2013/33 (Directiva privind primirea), articolele 2, 9 și 21

Regulamentul nr. 604/2013 (Regulamentul Dublin), articolele 6 și 28

Convenția europeană a drepturilor omului, articolul 5

Dispoziții naționale invocate

Vreemdelingenwet 2000 (Legea din 2000 privind străinii), articolele 85, 89, 91, 94 și 96

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Reclamantul X este cetățean marocan. El a fost plasat în custodie publică până la expulzarea sa în Maroc. La 14 decembrie, instanța de trimitere a declarat neîntemeiată acțiunea formulată împotriva acestei luări în custodie publică. În apelul formulat ulterior nu s-a pronunțat încă nicio hotărâre. La 8 ianuarie 2021, reclamantul a formulat, de asemenea, o acțiune împotriva menținerii custodiei publice.

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

- 2 Reclamantul consideră că trebuie pus în libertate, deoarece nu se anticipează expulzarea sa într-un termen rezonabil. Pârâtul a afirmat, cu privire la acest lucru, că încă este în curs de desfășurare o procedură pentru solicitarea unui document de călătorie înlocuitor și că autoritățile marocane nu au comunicat că nu va fi furnizat un document de călătorie.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 3 Până de curând, în cazul procedurilor privind luarea în custodie publică a străinilor în temeiul Directivei privind returnarea (Directiva 2008/115), al

Directivei privind primirea (Directiva 2013/33) sau al Regulamentului Dublin (Regulamentul nr. 604/2013), jurisprudența constantă a Secției prevedea, în Țările de Jos, că judecătorul poate evalua dacă un străin este ținut în mod legal în custodie publică numai pe baza faptelor și a împrejurărilor prezentate de acel străin. Dacă judecătorul constată că luarea în custodie publică este ilegală din alte motive decât cele invocate de străin, el nu îl poate pune în libertate.

4. Între timp, au apărut îndoieli cu privire la viabilitatea acestei jurisprudențe constante. La 23 decembrie 2020, Secția a adresat Curții întrebarea dacă judecătorul în cauzele privind străinii trebuie să revizuiască din oficiu legalitatea unei măsuri de luare în custodie (Cauza C-704/20). Instanța de trimitere se vede obligată să completeze această întrebare preliminară, întrucât nu este clar dacă modul în care este reglementată în Țările de Jos calea de atac în cauzele privind luarea în custodie a străinilor respectă cerințele unei căi de atac eficiente în sensul articolului 47 din cartă. Ea precizează că Secția nu a menționat acest articol în decizia sa de trimitere. Ea a indicat numai dreptul la libertate, stabilit la articolul 5 din CEDO și la articolul 6 din cartă, și a explicat că, potrivit notelor explicative ale cartei, acest ultim articol garantează și dreptul la o cale de atac eficientă. Secția consideră că procedura neerlandeză privind dreptul străinilor și jurisprudența sa referitoare la acest aspect respectă articolul 5 din Convenția europeană a drepturilor omului. În cauza C-704/20, Curtea a fost întebată numai dacă articolul 6 din cartă oferă mai multă protecție decât cea pe care Secția o deduce din articolul 5 din CEDO.
5. Instanța de trimitere consideră că procedura neerlandeză privind dreptul străinilor nu garantează o cale de atac eficientă și nu respectă, prin urmare, cerințele CEDO și ale cartei. Prin urmare, ea sugerează Curții ca, la întrebările adresate în cele două decizii preliminare, să răspundă că judecătorul este obligat să revizuiască din oficiu legalitatea luării în custodie publică a străinilor. Numai competența de a revizui din oficiu nu este suficientă, întrucât acest lucru duce la insecuritate juridică. Pentru un străin, care nu poate alege instanța căreia îi este prezentată cauza sa, măsura în care acesta beneficiază de protecție juridică ar fi, astfel, supusă hazardului.
6. Întrucât dreptul Uniunii și CEDO nu cuprind dispoziții cu privire la modul în care trebuie revizuită legalitatea luării în custodie publică, se aplică principiul autonomiei procedurale. Statele membre își pot stabili propriile norme procedurale, cu respectarea principiilor echivalenței și efectivității. Cu toate acestea, instanța de trimitere subliniază că drepturile fundamentale trebuie întotdeauna respectate și se întrebă, prin urmare, cât de extinsă trebuie să fie protecția juridică oferită prin aceste norme procedurale. Faptul că CEDO nu a statuat niciodată în mod explicit că revizuirea din oficiu a luării în custodie publică este obligatorie nu înseamnă că procedura neerlandeză nu poate încălca articolul 5 din CEDO. Mai degrabă, instanței i se pare atât de evident că luarea în custodie ilegală trebuie să înceteze, încât chestiunea în cauză nu a mai fost pusă anterior în discuție.

- 7 Instanța de trimitere ridică întrebarea dacă, într-o procedură judiciară, sarcina de a demonstra că luarea în custodie este legală nu revine întotdeauna autorităților. În definitiv, autoritățile sunt cele care, în cazul luării în custodie publică, fac o excepție substanțială de la dreptul fundamental la libertate. Dacă sarcina probei le revine autorităților, indiferent de ceea ce invocă străinul, judecătorul trebuie să fie convins de legalitatea luării în custodie publică, pe baza argumentelor furnizate de autorități. Dacă nu este convins, luarea în custodie publică trebuie retrasă.
- 8 Instanța de trimitere citează câteva hotărâri ale Curții. În Hotărârea din 6 noiembrie 2012, *Otis*, C-199/11, EU:C:2012:684, Curtea a statuat că, pentru a putea decide în conformitate cu articolul 47, se impune ca instanța să fie „competentă să examineze toate aspectele de fapt și de drept pertinente pentru litigiul cu care este sesizată” (punctul 49). Cu toate că faptele și chestiunile de drept din Hotărârea din 5 iunie 2014, *Mahdi* C-/14, EU:C:2014:1320, nu sunt identice cu cele din litigiul principal, instanța de trimitere deduce și din această hotărâre că judecătorul trebuie întotdeauna să fie în măsură și este chiar obligat să examineze în profunzime elementele de fapt ale fiecărui caz concret și să verifice integral legalitatea luării în custodie publică.
- 9 În final, în Hotărârea din 14 mai 2020, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 și C-925/19, EU:C:2020:367, Curtea a statuat că un judecător a cărui competență de a evalua legalitatea luării în custodie publică nu îi este atribuită în baza unei dispoziții naționale trebuie să se declare competent în acest sens în temeiul articolului 47 din cartă. Deși în această cauză nu a existat un control judiciar, instanța de trimitere se întreabă dacă articolul 47 din cartă îi conferă competența de a revizui din oficiu legalitatea luării în custodie publică dacă procedura în vigoare nu constituie o cale de atac eficientă.
- 10 Procedura neerlandeză privind dreptul străinilor cuprinde o serie de garanții pentru a asigura o cale de atac eficientă, precum controlul judiciar al oricărei privări de libertate, dreptul străinului de a fi ascultat atunci când luarea sa în custodie este revizuită pentru prima dată și dreptul la asistența juridică gratuită. Cu toate acestea, instanța de trimitere se îndoiește că aceste garanții sunt suficiente pentru a putea califica procedura drept o cale de atac eficientă. Aceste îndoieli sunt întărite de faptul că Secția, care judecă în a doua și cea mai înaltă instanță, se poate limita la așa-numita „motivare scurtă”. Dacă un străin contestă în apel refuzul solicitării sale de punere în libertate, Secția poate, în principiu, să se pronunțe definitiv asupra cauzei fără o motivare de fond.
- 11 Instanța de trimitere dorește să se stabilească de către Curte dacă se poate vorbi despre o cale de atac eficientă fără obligația de motivare. Ea sugerează că răspunsul trebuie să fie unul negativ. Este în special dificil ca un străin să nu știe, dacă se continuă custodia publică în cazul unei noi acțiuni ulterioare, de ce luarea sa în custodie publică nu a fost inițial considerată ilegală. O astfel de cale de atac insuficientă ar accentua, de asemenea, importanța unei revizuirii din oficiu a legalității.

- 12 În final, instanța de trimitere precizează că interzicerea revizuirii din oficiu și motivarea scurtă în apel se aplică și în cauzele în care sunt implicați străini minori. Ea dorește să se stabilească de către Curte dacă răspunsul la întrebarea dacă procedura neerlandeză constituie o cale de atac eficientă este diferit în cazul în care străinul este minor.

DOCUMENT DE LUCRU